

DIJAK

POSEBNA IZDAJA REVIJE Štuöent

Kaj je mednarodna matura? - Poklici prihodnosti - Uspešne ženske

iStock

Dijak: posebna izdaja revije Študent

Številka 1 | letnik XXIV (2024/25) | september 2024

Izdajatelj:

Nevtron & Company, d. o. o., Ljubljana
Koprska ulica 72, 1000 Ljubljana

Odgovorni urednik:

Emanuel Vidmar
emanuel.vidmar@nevtron.eu

Glavni urednik:

Matjaž Lesjak

Vsebina: Tjaša Sušnik, Žiga Kastelic, Špela Bošnjak, Niki Hüll, Tilen Kemperle, Maša Kraljič, Jan Nebec, Jurij Lepen

Oglasno trženje:

Rozalija Hartman, Karmen Pavlič, Emanuel Vidmar

Oblikovanje in prelom:

Nuša Behtar

Na naslovnici:

mihtiander istockphoto.com

Lektoriranje:

Sonja Poznič Cvetko

Revija je brezplačnik.

Razvid medijev: št. 1353

Vso gradivo v reviji Dijak je avtorsko zaščiteno. Reproduciranje celote ali delov brez pisnega soglasja izdajatelja je prepovedano. Vse znamke, logotipi in slike so zaščiteni in so last njihovih lastnikov oziroma organizacij. Izdajatelj in uredništvo ne odgovarjata za vsebino in resničnost oglasnih vsebin in vsebin prevzetih s strani drugih organizacij. Prispevke, ki so v reviji označeni z rubriko Predstavitev, objavljamo v sodelovanju z organizacijami.

ISSN 2670-6903

OGLASI **Mjob**

POMOČ V RESTAVRACIJI S HITRO PREHRANO

Plačilo: 7,40 € - 8,61 €/h neto
(po Sloveniji)

STREŽBA HRANE IN PIJAČE

Plačilo: 8,00 €/h neto
(Ljubljana)

FIZIČNO DELO

Plačilo: po dogovoru
(Novo mesto)

CONTENT CREATOR

Plačilo: 8,00 €/h neto
(od doma)

POMIVANJE POSODE

Plačilo: po dogovoru
(Solkan, Ošterija Žogica)

POMOČ PRI SOCIALNI OSKRBI

Plačilo: po dogovoru
(Vipava)

KAJ JE MEDNARODNA MATURA?

Program mednarodne mature postaja vse bolj znan tudi pri nas, saj ga ponujajo že štiri gimnazije: Gimnazija Bežigrad, Gimnazija Kranj, II. Gimnazija Maribor in Gimnazija Novo mesto. Namenjen je dijakom **3. in 4. letnika srednje šole**. Privlačen je predvsem za dijake, ki jih mika študij v tujini, saj gre za **mednarodno priznan** program, ki ga izvajajo izobraževalne institucije po vsem svetu. Izobraževalni program upravlja neprofitna organizacija International Baccalaureate Organization (IBO) s sedežem v Ženevi v Švici.

Potem moraš izbrati vsaj en **družboslovni predmet** in vsaj en **naravoslovni predmet** (s pripadajočima nivojema). Ponudba naravoslovnih in družboslovnih predmetov se med posameznimi šolami razlikuje. Med naravoslovne predmete spadajo na primer biologija, fizika, kemija in računalništvo, med družboslovne pa filozofija, geografija, psihologija, antropologija, zgodovina in ekonomija.

Kot šesti predmet izbereš **umetnost** (na primer gledališče ali likovno umetnost) ali pa še en družboslovni oziroma naravoslovni predmet ali še en tuji jezik. Izbira umetniških predmetov je pri nas precej omejena.

$$X + y^2 =$$

Manj predmetov, ti podrobneje obravnavani

Predmete si vsaj v določeni meri **izbereš sam**, določiš pa tudi nivo (višji ali osnovni). Vsaj tri (največ štiri) predmete moraš vzeti na višjem nivoju, skupaj pa izbereš šest predmetov.

Obvezen predmet na višjem nivoju je **slovenščina** (jezik A – materni jezik). Za **jezik B** lahko že izbiraš nivo. Največ dijakov se kot jezik B uči angleščino, nekatere šole pa ponujajo tudi nemščino ali recimo francoščino.

Naslednji predmet je **matematika**: Analysis and approaches ali Applications and interpretation (ne ponujajo pa vse šole obeh predmetov).

Poleg šestih predmetov še razširjeni esej, TOK in CAS

Da uspešno opraviš program mednarodne mature, moraš poleg šestih predmetov napisati še razširjeni esej pri enem izmed predmetov, opraviti predmet Teorija znanja (Theory of Knowledge, TOK) in dejavnosti, ki štejejo za CAS (Creativity, Activity, Service).

Teorija znanja spodbuja dijake k razmišljanju o naravi znanja, kritičnem razmisleku o pridobljenih informacijah in povezovanju različnih področij znanja. Komponenta **CAS** pa dijake spodbuja k razvoju na osebni in družbeni ravni, saj vključuje aktivnosti na področjih kreativnosti, telesne dejavnosti in prostovoljstva, kar pripomore k celostnemu razvoju posameznika.

Razširjen esej v določeni meri že spominja na pisanje diplomske naloge: prav tako se namreč poglobiš v izbrano temo in se seznaniš z akademskim pisanjem ter raziskovalnim delom.

Drugačen sistem ocenjevanja

Verjetno si že opazil, da imaš pri mednarodni maturi namesto petih šest predmetov na maturi (je pa res, da se že v tretjem letniku osredotočiš zgolj na te predmete). Razlikujeta se tudi lestvica ocen in število točk, ki jih je mogoče zbrati na maturi. Ocene se podeljujejo na lestvici od 1 do 7 za vsak predmet, z dodatnimi točkami za uspešnost pri razširjenem eseju in Teoriji znanja. Skupna ocena mature se giblje od 24 do 45 točk, pri čemer je za pridobitev diplome treba doseči najmanj 24 točk. Ne pozabi, da uspeh v programu mednarodne mature zahteva visoko stopnjo zavzetosti, organiziranosti in dela.

Avtor: Tjaša Sušnik

CPU

Višja strokovna šola

Želite diplomirati v dveh letih?

To je vaša najhitrejša pot do diplome!

Preverite za vpis še danes!

www.cpu.si

EKONOMIST

INŽENIR
RAČUNALNI-
ŠTVA IN
INFORMA-
TIKE

INŽENIR
GRADBE-
NIŠTVA

POSLOVNI
SEKRETAR

Kateri šolski material lahko izdelam sam?

1

Svoj planer lahko ustvariš z zvezkom, lepilnim trakom, flomastri, nalepkami in drugimi okraski. Zvezek razdeli na mesečne in tedenske razdelke, vanje vpiši urnik, roke za oddajo nalog in opomnike.

2

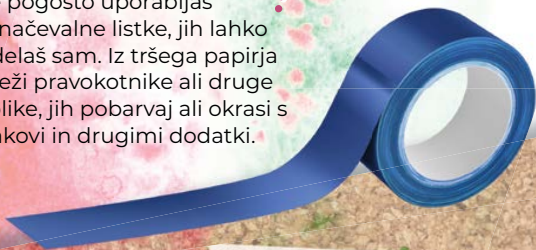
Za organizacijo šolskih potrebščin lahko izdelam namizni organizator iz praznih škatel. Uporabi škatle različnih velikosti (od čevljev, kosmičev itd.), jih obloži z barvnim papirjem ali pobarvaj in zlepi skupaj v večdelni organizator. Vanj lahko pospraviš svinčnike, radirke, škarje in druge potrebščine.

3

Namesto klasičnih plastičnih ovitkov lahko izdelam ovitke za zvezke iz blaga ali trpežnega papirja. Za ovitek potrebuješ lepilo. Z njimi lahko pokriješ zvezke in učbenike, hkrati pa jih okrašaš s trakovi, gumbi ali ročno izvezenimi inicialkami.

Če pogosto uporabljaš označevalne listke, jih lahko izdelam sam. Iz tršega papirja izreži pravokotnike ali druge oblike, jih pobarvaj ali okraši s trakovi in drugimi dodatki.

4

5

Tabla za opomnike iz plute je praktičen in preprost projekt. Pluto izreži v velikost okvirja, jo prilepi ali namesti v okvir in tvoja tablica je pripravljena. Nanjo lahko pripneš opomnike, urnike, pomembne datume in fotografije, ki ti bodo polepšale šolsko leto.

6

Če želiš, da tvoj nahrbtnik izstopa, ga okraši sam. Uporabi tekstilne barve, flomastre za blago ali nalepke za tekstil. Na nahrbtnik nariši motive, ki ti veliko pomenijo.

Iz starih fotografij ali najljubših citatov lahko izdelam unikatne kazalke. Fotografijo ali citat izreži v obliki kazalke, jo plastificiraj ali preprosto oblepi z lepilnim trakom, da bo bolj trpežna.

7

Avtor: Tilen Kemperle

NAJBOLJŠI ČLANKI S SPLETA

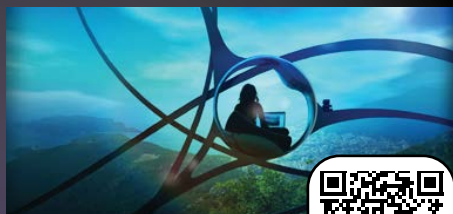
Bližnjice na tipkovnici, ki jih še ne poznaš in bi jih moral

Ivo Boscarol o Odiseji: »Največji kulturno-zabavni center v državi«

Nenavadni ekosistemi na Zemlji

Elroy and the Aliens, slovenska igra na Steamu

ZNIŽANE
CENE VSTOPNIC
ZA DIJAKE!

CINEPLEX

WWW.CINEPLEXX.SI

Poklic prihodnosti

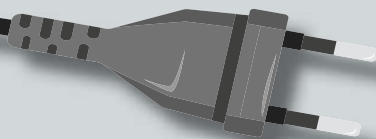
Električna energija je **energija prihodnosti**, zato poklic na področju elektrotehnikarjev ponuja **široko odprto manevrski prostor pri zaposlitvi in nadaljnjem kariernem razvoju**.

V Elektru Ljubljana skrbimo za nemoteno delovanje distribucijskega elektroenergetskega omrežja na tretjini ozemlja Slovenije. Omrežje načrtujemo, gradimo, vzdržujemo, poleg tega pa razvijamo tehnološke rešitve, s katerimi omrežje postaja vse bolj digitalizirano in avtomatizirano.

Delo v Elektru Ljubljana prinaša priložnost za razvoj številnih **novih znanj in veščin**. Poteka v razgibanem timskem duhu v ekipah na terenu, projektnih timih ali samostojno.

Izzivi za elektricarje, elektrotehnikarje, računalnikarje in informatike

Področja dela v distribucijskem podjetju so **raznolika** in nudijo številne izzive vsem, ki se izobražujejo na področju elektrotehnikarstva ter računalništva in informatike.

Mladim zagotavljamo številne možnosti sodelovanja, pri katerih lahko spoznajo različna delovna mesta in izberejo **karierno pot, ki jih najbolj motivira**.

V Elektru Ljubljana imajo možnost opravljanja **praktičnega usposabljanja** z delom ter usposabljanja na delovnem mestu s sistemom **mentorstva**. Omogočamo tudi **dijaško in študentsko delo**, študentom ustreznih smeri pa zagotavljamo mentorje za diplomska ali magistrska dela. V letošnjem letu bomo podelili tudi **kadrovske štipendije**, namenjene mladim, ki se izobražujejo v programih za elektricarja ali elektrotehnikarja, inženirja ali magistra elektrotehnikarstva oziroma računalništva ali informatike.

Ste našli priložnost zase? Pišite nam na **kadrovska.sluzba@elektro-ljubljana.si**

MREŽIMO SVETLO PRIHODNOST

www.elektro-ljubljana.si

Elektro
Ljubljana

»brat summer« Kako Charli XCX s hiperpopom osvaja svet

Avtor: Niki Hüll

Naslovnica albuma poletja – »brat summer« je trend, ki ga je glasbenica sprožila s promocijsko kampanjo in izredno dobro sprejeto novo izdajo – je **fluorescentno zelena**. Krasi jo le črn napis »brat«.

Charli XCX ne moremo obtožiti, da ni izkoristila pozornosti. Izdala je še deluxe verzijo albuma, ki se glasi: **brat and it's the same but there's three more songs so it's not**. Oboževalci so si bili kar enotni, da se je s tem obregnila ob **Taylor Swift**. Slednja nove izdaje rada obdrži na lestvicah tako, da »spumpa« tudi po več deset različic skladb (remiksov, akustičnih verzij in podobno), če je treba.

Brat poletja pa še ni konec. Ko je iz letošnje ameriške predvolilne kampanje izstopil predsednik **Joe Biden** in ga je kot kandidatka za nominacijo zamenjala **Kamala Harris**, je Charli reagirala med prvimi. Na pevkinem X profilu se je pojavil zapis: »kamala IS brat«.

Hiperpop je **eklektična zmes** elementov raznih drugih žanrov, kot so trap, dubstep, hiphop, elektronska in plesna glasba. Hkrati je **izrazito samonanašalen**, z mnogimi sklici na internetno kulturo na prelomu stoletja, pa tudi z uporabo tehnik autotune, raznih kompresij in distorzij ter sintisajzerske spremljave. Ker so njegovi vodilni predstavniki veliki podporniki ali celo pripadniki LGBT+ skupnosti, si ga **kvirovska kultura** celo nekoliko prisvaja.

Priljubljenost, ki jo hiperpop dosega danes, z obdobjem njegovega vzpona ne moremo primerjati. Okrivimo lahko Spotify ali TikTok, a se zdi bolj verjetno, da je le **kaplja v valu vračanja trendov Y2K** (okrajšava za leto 2000), ki sledi renesansi devetdesetih. Za pokušino lahko prisluhneš komadu **girl, so confusing** (oz. njegovi različici, v kateri Charli XCX združi moči z Lorde).

Šola za **HORTIKULTURO** in **VIZUALNE UMETNOSTI** Celje
Višja strokovna šola

Višješolski program
Snovanje vizualnih komunikacij in trženja

Višješolski program
Hortikultura

Študij za podjetne in kreative!

www.hvu.si

Anatidaefobija je ena najbolj nenavadnih in zabavnih fobij, ki je postala znana po satirični ilustraciji slavnega karikaturista Garyja Larsona. Ta fobija opisuje strah, da te nenehno opazuje raca, ne glede na to, kje si. Čeprav se morda zdi smešna, lahko anatidaefobija povzroči resnično nelagodje in tesnobo pri tistih, ki jo doživljajo.

Omfalofobija je redka, a zanimiva fobija, ki vključuje strah pred popki. Ljudje s to fobijo občutijo nelagodje ali strah ob dotiku svojega ali tujega popka. Ta fobija lahko izhaja iz travmatičnih izkušenj ali občutka ranljivosti, ki je povezan s popkom kot simbolom povezave z materjo med nosečnostjo.

5 NAJBOLJ NENAČADNIH FOBII

Lutrafobija je redka fobija, ki povzroča strah pred vidrmi. Vidre so znane po svojem igrivem vedenju, vendar lahko pri nekaterih ljudeh povzročijo strah zaradi svoje nepredvidljivosti ali zaradi neprijetnih srečanj v preteklosti.

Ablutofobija je fobija, ki povzroča strah pred kopianjem, pranjem ali čiščenjem. Ljudje, ki trpijo za ablutofobijo, se pogosto izogibajo higieni in navadam, kar lahko vodi do socialnih težav in težav z zdravjem. Ta fobija je pogostejša pri otrocih, vendar se lahko pojavi tudi pri odraslih. Ablutofobija lahko izvira iz travmatičnih izkušenj, povezanih z vodo ali higieno, kot so utapljanje ali hude reakcije na milo.

Pogonofobija je fobija, ki povzroča strah ali nelagodje ob pogledu na bradate ljudi. Ljudje s pogonofobijo se lahko izogibajo stikom z osebami z brado, kar lahko vodi do socialnih omejitev in nelagodja v situacijah, kjer so prisotni bradati posamezniki.

Avtor: Špela Bošnjak

Beljakovine v telesu opravljajo številne ključne vloge in so nepogrešljiv del prehrane. Telesu zagotavljajo esencialna hranila, ki nadzorujejo najrazličnejše procese v telesu in lahko vplivajo na zdravje ter življenjsko dobo. Spodbujajo tudi mišično rast in moč, predvsem v kombinaciji s telesno vadbo. Morda pa se ne zavedaš, da pri posameznikih z neaktivnim življenjskim slogom preveč beljakovin lahko zviša nevarnost za srčne bolezni, diabetes in celo smrt.

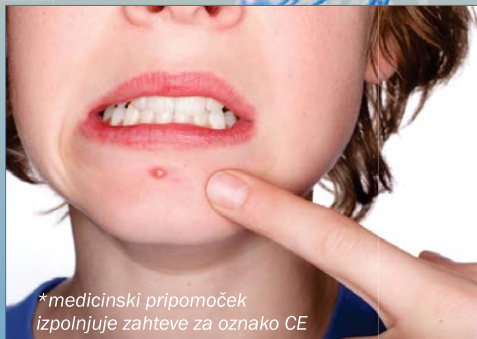
Kako nevarna je lahko visokoproteinska dieta?

Dejstvo, da lahko prehrana z manjšo vsebnostjo beljakovin ali celo specifičnih aminokislin podaljša življenjsko dobo in izboljša zdravje živali, so znanstveniki že poznali. Znano je tudi, da lahko kratkoročno zmanjšanje vnosa beljakovin pri ljudeh s presnovnimi motnjami izboljša njihovo zdravstveno stanje. A tu se pojavi paradoks: če je visoka vsebnost beljakovin v prehrani tako škodljiva, bi moralo biti veliko zdravih ljudi debelih, nezdravih in z visokim tveganjem za razvoj sladkorne bolezni.

Rezultati raziskave so bili pričakovani: visokoproteinska dieta je pri miših, ki niso potiskale obteženega vozička, poslabšala metabolno zdravje. Te miši so v primerjavi s skupino, ki je zaužila malo beljakovin, pridobile odvečno telesno maščobo. Miši, ki so ob visokoproteinski dieti potiskale tudi obtežen voziček, pa so povečale mišično maso in niso pridobile maščob. Jih pa vadba ni obvarovala pred učinkom beljakovin na krvni sladkor.

Miši, ki so zaužile veliko beljakovin, so bile na koncu raziskave večje in so imele večje mišice, a njihova maksimalna moč je bila enaka kot pri miših z nizkoproteinsko dieto.

Avtor: Tjaša Sušnik

*medicinski pripomoček
izpolnjuje zahteve za oznako CE

MOZOLJI?
Ne stiskaj, uporabi **ialuxid.**

1. Uporabi **IALUXID CLEAN** in temeljito **očisti kožo**
2. Uporabi **IALUXID GEL*** in ga **nanesi na mozolje**

V lekarnah in prodajalnah Sanolabor

www.ialuxid.si **Dr. Gorkič**

Hotel Haludovo, jugoslovanski Las Vegas

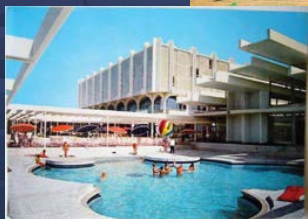
Na hrvaškem otoku Krk se nahaja hotel Haludovo, eden izmed najbolj razvratnih, razkošnih in dragih projektov nekdanje skupne države. Hotel so zgradili leta 1971, največjo investicijo pa je prispeval Američan Bob Guccione, ki ga morda poznate tudi kot ustanovitelja slavne revije za odrasle Penthouse. V »otoški raj, ki je formula za preprečitev hladne vojne,« je vložil 45 milijonov ameriških dolarjev, **kar bi danes znašalo neverjetnih 250 milijonov ameriških zencev.**

Pravi hotel mora imeti seveda tudi svojo igralnico, ki se je s hotelom slavnostno odprla 7. julija 1972. **Hotel Haludovo je tako postal igralniški in hotelski kompleks, ki se je lahko kosal z najmogočnejšimi v slavni igralniški prestolnici v Nevadi.** Igralnica je že v naslednjem letu bankrotirala zaradi spremembe v zvezni zakonodaji in so jo bili primorani zapreti. Ne glede na to pa je Guccione hotel stalno promoviral, se

vanj tudi vselil in pravijo, **da je šampanjec tekel v potokih, vsak večer pa so pojedli na stotine kilogramov jastogov in več kilogramov kaviarja.** Hotelski gostje so lahko uživali v tenisu in bowlingu ali pa so se lahko sprostili v elegantni notranjosti velikega salona, ki je vseboval viseče vrtove, čudovite fontane in ekstravagantne bazene.

Zaradi omejitev tujih investicij v komunistični Jugoslaviji je bil hotel v lasti reškega Brodokomerca. Skozi leta so se nanizali razni poskusi privatizacije hotela, ki pa so bili neuspešni.

Med vojno na hrvaškem je hotel postal zatočišče za begunce, od takrat naprej pa propada, saj po razpadu Jugoslavije de facto nima lastnika. Ostanke nekdanjega razkošja si lahko predstavljajo le tisti z najbolj bujno domišljijo. **Časi, ko so v hotelu prebivali slavni in neslavni svetovni voditelji, kot je Sadam Husein, so brez dvoma mimo.**

Avtor: Jurij Lepen

ŽENSKE V TEM SEGMENTU ŽIVLJENJA BOLJ USPEŠNE OD MOŠKIH

Jasno je, da imajo moški v določenih športih zaradi nekoliko drugačne fiziologije in večjega deleža mišične mase prednost. Nova raziskava pa je odkrila nepričakovano **prednost za ženske**: z manj športne vadbe lahko dosežejo več pozitivnih učinkov od moških.

Raziskovalci so analizirali podatke več kot 400 000 odraslih Američanov med leti 1997 in 2019. Udeleženci, med katerimi je bilo 55 odstotkov žensk, so izpolnili anketo o fizični aktivnosti v prostem času. Zanimivo je, da je bila **smrtnost** žensk s fizično vadbo nižja za kar **24 odstotkov**, smrtnost moških pa le za **15 odstotkov**.

Moški v raziskavi so dosegli maksimalne pozitivne učinke na preživetje, če so tedensko vsaj **pet ur** namenili zmerni do intenzivni aerobni aktivnosti. Ženske so enako stopnjo pozitivnih učinkov

dosegle že pri **manj kot dveh urah in pol** tedensko. Med zmerno in intenzivno aktivnost se na primer uvrščata hitra hoja in kolesarjenje.

Med vadbo za moč so v raziskavi uvrstili aktivnosti, kot sta dvigovanje uteži in vaje za stabilnost trupa. Moški so maksimalno kostno gostoto dosegli, če so se s tovrstnimi aktivnostmi ukvarjali vsaj **trikrat** tedensko. Ženske so do enakih učinkov prišle že z **eno vadbeno enoto** na teden. Razlika je torej trikratna!

Ta raziskava še zdaleč ne zaključuje, da je več kot 140 minut aerobne aktivnosti oziroma več kot ena vadba za moč tedensko za ženske nesmiselna. Izkazalo se je, da ženske, ki se s športom ukvarjajo več, dosežejo še več učinkov. Dodatne pozitivne učinke tako lahko opazijo, ko povečajo čas aerobne aktivnosti **s 140 vse do 300 minut** na teden. Tako tudi pridejo do večjega zmanjšanja smrtnosti, kot je bilo omenjeno na začetku.

Avtor: Tjaša Sušnik

GEOLOGIJA
GEOTEHNOLOGIJA, RUDARSTVO IN OKOLJE
MATERIALI IN METALURGIJA
TEKSTILSTVO
GRAFIKA
OBLIKOVANJE TEKSTILIJ IN OBLAČIL

NTF

UNIVERZA V LJUBLJANI
Naravoslovnotehniška fakulteta

vpisi.se

10 ZANIMIVIH DEJSTEV O SLONIH

1 Sloni so največja kopenska žival na svetu

Sloni so največje kopenske živali na svetu, med njimi pa je največji afriški savanski slon. Odrasli samci, znani tudi kot bikovi sloni, so visoki do tri metre in povprečno težki do 6000 kilogramov. Samci dosežejo svojo polno velikost šele pri 35-40 letih. To je šele v drugi polovici njihove življenjske dobe, saj lahko divji sloni živijo tudi do 60 ali celo 70 let. Niso pa veliki samo odrasli sloni. Ob rojstvu lahko slonji mladič namreč tehta kar 120 kilogramov.

2 Vse tri vrste slonov lahko ločimo po ušesih

Obstajajo tri vrste slonov – afriški savanski, afriški gozdni in azijski slon. Ušesa afriških slonov so precej večja od njihovih azijskih sorodnikov in imajo "obliko afriške celine", ušesa azijskih slonov pa so oblikovana kot "indijska podcelina". Med seboj se razlikujejo tudi po trobcu – afriški sloni imajo dva "rožička" na konici trobca, medtem ko imajo azijski sloni le enega.

3 Njihovi trobci imajo neverjetne sposobnosti

Sloni imajo v svojem trobcu približno 150 000 mišičnih enot. Njihov trobec je morda najobčutljivejši organ katerega koli sesalca. Z njim sesajo vodo za pitje, vsebuje pa lahko tudi do osem litrov vode. Pri plavanju pa trobec uporabljajo tudi kot dihalko.

4 Njihovi okli so pravzaprav zobje

Slonji okli so pravzaprav povečani sekalci, ki se prvič pojavijo, ko so sloni stari približno dve leti. Okli sicer rastejo vse življenje. Uporabljajo jih za pomoč pri hranjenju – pri odstranjevanju lubja z dreves ali izkopavanju korenin – in kot obrambo med bojem. Ti čudoviti okli pa pogosto predstavljajo tudi nevarnost za slone. Narejeni so namreč iz slonovine, ki je zelo zaželen material.

5 Imajo debelo kožo

Slonova koža je na večini mest debela okoli 2,5 centimetra. Gube in pregibi na njihovi koži lahko zadržijo do 10-krat več vode kot ravna koža, kar jim pomaga pri ohlajanju. Z rednimi prašnimi in blatnimi kopelmi skrbijo za čisto kožo in se ščitijo pred sončnimi opeklinami.

6 Sloni jedo ves čas

Sloni jedo travo, listje, grmičevje, sadje in korenine – odvisno od letnega časa in njihovega življenjskega okolja. Ko je še posebej suho, bodo sloni jedli več olešenih delov dreves in grmovnic, kot so vejice, veje in lubje. Pojesti morajo do 150 kilogramov hrane na dan, čeprav lahko kar polovica zaužite hrane ostane neprebavljene. Sloni lahko do tri četrtine dneva porabijo samo za prehranjevanje.

7 Komunicirajo z vibracijami

Sloni komunicirajo na različne načine – vključno z “zvoki trobente”, govoro telesa, dotikom in vonjem. Komunicirajo pa lahko tudi s seizmičnimi signali – zvoki, ki ustvarjajo tresljaje v tleh – ki jih zaznajo skozi svoje kosti.

8 Slonji mladič lahko stoji že 20 minut po rojstvu

Presenetljivo je, da lahko slonji mladiči že 20 minut po skotitvi stojijo in po eni uri hodijo. Po dveh dneh že lahko sledijo čredi. To pomeni, da se lahko črede slonov praktično ves čas selijo, da bi poiskale hrano in vodo za preživetje.

9 Slon nikoli ne pozabi

Slonov temporalni reženi – predel možganov, povezan s spominom – je večji in gostejši kot pri ljudeh. To pomeni, da si zapomnijo večji del informacij in praktično ničesar ne pozabijo.

10 Približno 90 % afriških slonov je bilo v zadnjem stoletju izbrisanih

Približno 90 % afriških slonov je bilo v preteklem stoletju ubitih – predvsem zaradi trgovine s slonovino. Danes tako v naravi živi le še okoli 415 000 divjih afriških slonov. Ogroženi so tudi azijski sloni, njihovo število se je v zadnjih treh generacijah zmanjšalo za vsaj 50 %. V divjini je le še približno 50 000 teh živali. Ker se njihovo življenjsko okolje spreminja in izgublja zaradi človeških naselbin in kmetijstva, populacije azijskih slonov težje sledijo svojim tradicionalnim selitvenim potem, da bi dosegle vodo ter območja prehranjevanja in razmnoževanja. Poleg tega pa pogosto prihajajo v nevaren stik z ljudmi.

Avtor: Maša Kraljič

ENOTNI
Slovenska vojska
postanivojak.si

ŠTIPENDIJE MORS
313 € - 688 €/mesec

**ZA LAŽJI ŠTUDIJ IN
VARNO PRIHODNOST**

V Aziji odkrili novo vrsto tiranozavra

Na Kitajskem so odkrili novo vrsto tiranozavra, ki so jo poimenovali kar *Asiatyrannus xui*. Primerek legendarne družine tiranozavrov je po našem planetu taval v obdobju pozne krede, pred približno 69 milijoni let.

Nova vrsta tiranozavra je bila manjši primerek

Nova vrsta je bila članica Tyrannosaurinae, ene od dveh izumrlih poddružin Tyrannosauridae – najbolj razvejane skupine znotraj naddružine Tyrannosauroida. »Tiranozavroidi so najbolj značilne, najbolj znane in najbolj intenzivno proučevane skupine dinozavrov,« je povedal glavni avtor dr. Wenjie Zheng.

Prvi tiranozavri so se pojavili v srednji juri, pred približno 165 milijoni let. Predvsem v zadnjih dvajsetih milijonih let krede so postali vrhunski plenilci na območjih današnje Azije in Severne Amerike.

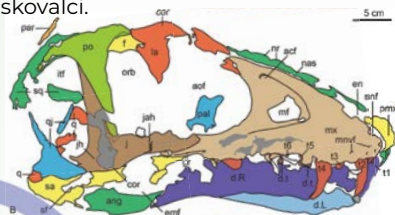
***Asiatyrannus xui* in (skoraj) popolna lobanja**

Asiatyrannus xui je bil majhen do srednje velik tiranozaver. Njegova lobanja je v dolžino merila 47,5 centimetra, strokovnjaki pa so dolžino njegovega telesa ocenili med 3,5 in 4 metri. Kot so pojasnili, je vrsta približno polovične velikosti *Qianzhousaurus* in drugih tiranozavrov z velikim telesom v podobnih fazah rasti.

In kje drugje bi našli fosile kot na gradbišču. Ja, tudi zunaj Slovenije se dogajajo enake reči. Pri mestu Ganzhou,

v formaciji Nanxiong, so našli skoraj popolno lobanjo in delno razčlenjeno postkranialno okostje novega dinozavra. Prav primerjava s prej omenjenim *Qianzhousaurus* nam razkrije podobo in vlogo obeh bitij.

»*Asiatyrannus* in *Qianzhousaurus* imata različna razmerja lobanje in velikosti telesa, kar nakazuje, da lahko zasedata različne ekološke niše,« so povedali raziskovalci.

Tiranozavridi so razvejana, a dokaj pomanjkljiva družina tega območja, za katero so paleontologi že večkrat dejali, da so najredkejši odrasli primerki srednje velikosti oziroma jih skoraj ni. Znanstveniki so dejali, »da so 'manjkajoče srednje velike' niše pri teropodih poznokredne Laramidije in Azije morda asimilirali mladiči in mladi odrasli primerki vrst tiranozavridov«.

V jugovzhodni Kitajski je *Qianzhousaurus* nedvomno zasedel nišo vrhunskega plenilca, prav novoodkriti *Asiatyrannus* pa bi lahko predstavljal nekakšno vez med *Qianzhousaurus*om z velikim telesom in raznovrstnimi oviraptorji z majhnim telesom.

Avtor: Žiga Kastelic

Kako internetna odvisnost vpliva na mladostnike?

Nova raziskava raziskovalcev UCL (University College London) ugotavlja, da so **mladostniki z internetno odvisnostjo bolj podvrženi spremembam v možganih**, ki bi lahko vodile v dodatno zasvojenost in druge težnje. Ugotovitve so sestavljene iz pregleda 12 člankov, ki so vključevali 237 mladih, starih od 10 do 19 let, s formalno diagnozo zasvojenosti z internetom med letoma 2013 in 2023. V sklopu študij so znanstveniki uporabili funkcionalno magnetnoresonančno slikanje (fMRI) za pregled funkcionalne povezanosti (kako možganske regije medsebojno delujejo) udeležencev z internetno odvisnostjo, tako med počitkom kot med opravljanjem naloge.

Učinke zasvojenosti z internetom so opazili v številnih nevronske mrežah v možganih mladostnikov. Prišlo je do mešanice povečane in zmanjšane aktivnosti v delih možganov, ki se aktivirajo med počitkom. Medtem pa je prišlo do splošnega zmanjšanja funkcionalne povezanosti v delih možganov, ki sodelujejo pri aktivnem razmišljanju. Ugotovili so, da te spremembe pri mladostnikih vodijo v zasvojenost in nagnjenja, pa tudi v spremembe vedenja, povezane z intelektualnimi sposobnostmi, telesno

koordinacijo, duševnim zdravjem in razvojem.

Glavni avtor študije Max Chang je dejal: »Mladostništvo je ključna razvojna stopnja, v kateri gredo ljudje skozi pomembne spremembe v svoji biologiji, kogniciji in osebnosti. Posledično so možgani v tem času še posebej ranljivi za potrebe, povezane z odvisnostjo od interneta, kot je kompulzivna uporaba interneta, hrepenenje po uporabi miške ali tipkovnice in uživanje medijev.«

Avtor: Maša Kraljič

Ne zamudi, izberi in vpiši
ABONMA
50% popust na redno ceno

za dijake ali študente ob predložitvi potrdila o šolskem letu 2024/2025.

Vpis bo pri blagajni na Krekovem trgu 2,

od 2. septembra do 15. oktobra 2024,

vsak dan med 11. in 12. uro ter 17. in 18. uro.

www.sentjakobsko-gledalisce.si

Najboljše slušalke leta 2024

Sony WH-1000XM5

Sony nadaljuje tradicijo vrhunskih brezžičnih slušalk z modelom WH-1000XM5. Te slušalke ponujajo odlično kakovost zvoka z naprednimi funkcijami za odpravljanje šumov. Njihova tehnologija Adaptive Sound Control prilagaja nastavitve glede na okolje uporabnika. Poleg tega nudijo do 40 ur delovanja baterije, kar je idealno za dolga potovanja. Udobne ušesne blazinice in elegantna zasnova dodatno prispevajo k odlični uporabniški izkušnji.

Apple AirPods Max

Ta model se ponaša z izboljšano kakovostjo zvoka in napredno tehnologijo prostorskega zvoka, ki ustvarja 360-stopinjsko zvočno izkušnjo. Funkcija aktivnega odpravljanja šumov in prilagodljivi EQ omogočata personalizirano poslušanje. Zmogljivost baterije je izboljšana, zmorejo do 30 ur delovanja, nove barvne možnosti pa omogočajo večjo personalizacijo.

Sennheiser Momentum 4 Wireless

Sennheiserjeva serija Momentum je znana po svoji avdiofilski kakovosti zvoka in Momentum 4 Wireless ni izjema. Te slušalke ponujajo kristalno čist zvok s poudarkom na detajlih in dinamičnem razponu. Funkcija Transparent Hearing omogoča uporabnikom, da ostanejo pozorni na okolico, medtem ko uživajo v glasbi. Slušalke imajo tudi impresivno življenjsko dobo baterije, ki zagotavlja do 50 ur predvajanja.

Bose QuietComfort Ultra

Bose je že dolgo znan po svoji tehnologiji za odpravljanje šumov in slušalke QuietComfort Ultra to tradicijo nadaljujejo. Opremljene so z najnovjšo tehnologijo odpravljanja šumov, ki se samodejno prilagaja okolju. Kakovost zvoka je izjemna, z globokimi basi in čistimi visokimi toni. Poleg tega so slušalke zelo udobne za dolgotrajno nošenje, kar je idealno za dolge delovne dneve ali potovanja.

Avtor: Jan Nebec

PRIDI NA
FERI

www.pridi-na-feri.si

ŠTUDIJSKI PROGRAMI

- TELEKOMUNIKACIJE
- ELEKTROTEHNIKA
- INFORMATIKA IN PODATKOVNE TEHNOLOGIJE
- INFORMATIKA IN TEHNOLOGIJE KOMUNICIRANJA
- MEDIJSKE KOMUNIKACIJE
- MEHATRONIKA
- RAČUNALNIŠTVO IN INFORMACIJSKE TEHNOLOGIJE

HUDO CENA! DIJAŠKI MENU

My
Rewards
PROGRAM ZVESTOBE

NALOŽI SI APLIKACIJO, ZBRAJAJ
TOČKE IN UŽIVAJ V SLASTNIH
NAGRADAH!

* Pokaži svojo dijaško izkaznico in izberi svoj menu z enim izmed naših klasikov - hudo ugodno!

SHARP

Tudi matematika je lahko enostavna!

EL531TH

273 funkcij
2- vrstični 10+2 mestni
LCD zaslon z akrilno
ploščico, baterijski

EL520TGGY

400 funkcij
2- vrstični 10+2
mestni LCD zaslon
z akrilno ploščico
baterijski in
solarni

EL506TS

470 funkcij
2- vrstični 10+2
mestni LCD zaslon
z akrilno ploščico
baterijski in
solarni

ELW506T

640 funkcij
4- vrstični 10+2
mestni zaslon
baterijski in
solarni

ELW531TH

422 funkcij
4- vrstični LCD
zaslon z akrilno
ploščico
baterijski

ELW531TL

420 funkcij 4 vrstični
matrični zaslon s
prikazovalnikom
enačb
baterijski

Pentel

Piši svoje zgodbe

